

Ricard Giralt Miracle.

Imaginar amb la lletra,
parlar amb la imatge

Museu de Montserrat

Ricard Giralt Miracle.
Imaginar amb la lletra,
parlar amb la imatge

Museu de Montserrat
del 4 de desembre del 2010
al 28 de març del 2011

A cura d'Àlex Mitrani

Museu de Montserrat

Horari: de 10 a 17.30 h

Tel. 93 877 77 45

museu@larsa-montserrat.com

www.museudemontserrat.com

Edició: Museu de Montserrat

Arxiu Giral-Miracle

© dels textos: els autors

Agraïm l'aportació d'Elisabet Parramon per

la catalogació i la de Josep Lluís Martín

i l'editorial Campgràfic per les il·lustracions

Impressió: Ormoprint

Disseny gràfic: Víctor Oliva

ISBN: 978-84-9979-014-5

D.L.: B-44.584-2010

Coberta

Caplletra F, emprada com a símbol de la

primera època de Filograf, i lletra A de

l'alfabet Gaudí, dissenys de Ricard Giral

Miracle, c. 1950 i 1962, respectivament.

Contraportada

Lletra Z de l'alfabet Gaudí, 1962.

Estimat Daniel,

Em plau presidir, juntament amb tu, la inauguració de l'exposició "Ricard Giralt Miracle, imaginar amb la lletra, parlar amb la imatge", ja que com saps prou bé el record del teu pare i la relació cordial que va tenir amb alguns monjos de Montserrat és entranyable en aquesta casa. Els monjos biblistes –sobretot el P. Guiu Camps– el recordaven com un dissenyador gràfic apassionat per la Bíblia, de quan es va editar tan pulcrament, el 1993, la traducció interconfessional, en la qual va intervenir el teu pare. Però ja molt abans havia tingut contactes amb la nostra revista *Serra d'Or*, amb el P. Pere Busquets i encara, a partir del 1982, amb el P. Josep de C. Laplana en alguns afers referents al Museu de Montserrat. Tots el recorden com un senyor de gran fe, com a cristià evangèlic que era. També era ben palesa la seva depurada elegància en el tracte i en la seva producció artística, que en tot moment traspuava els ideals humans i cristians que vertebraven la seva vida.

Aquests valors de netedat, de refinament compositiu, d'equilibri formal, de saber dir tot el que el grafista vol dir i de dir-ho de manera amable i àdhuc amb una certa ironia –"amb una mica de sal", com diu sant Pau (Col 4,6)– són consubstancials a l'obra del teu pare. Tots els qui mirem o remirem els seus cartells, les portades de llibres dissenyades per ell, que de petits vèiem als aparadors de les llibreries, i de tots els impresos que va produir Filograf –a Montserrat rebíem puntualment les plaquetes que editava cada any en arribar l'estiu i les vacances–, ens sentim gratament sorpresos en veure aquesta exposició que ens presenta el món endreçat, bonhomíós i ple de sentit que era el propi del grafista Ricard Giralt Miracle.

Daniel, enhorabona per aquesta exposició, que s'escau a les portes del centenari del naixement del teu pare.

Josep M. Soler
Abat de Montserrat

Ricard Giralt Miracle en el seu estudi, 1982. Fotografia de Marta Povo.

Ricard Giralt Miracle.

Imaginar amb la lletra, parlar amb la imatge

Ricard Giralt Miracle (1911-1994) és el gran creador gràfic del nostre país de la segona meitat del segle XX. Va donar un impuls definitiu a la professió del disseny gràfic i a la tipografia en el camí d'una modernitat cosmopolita i elegant, lliure i respectuosa de l'ofici alhora. L'exposició que presentem, de caràcter antològic, mostra totes les aplicacions de la seva creativitat: la tipografia, el cartell, l'edició i les obres autònomes. Nét de pintor decoratiu i d'inventor, fill de gravador litògraf, Ricard Giralt Miracle va explorar nombrosos camins de la plàstica, l'escriptura i la impressió. Els seus primers treballs, a la dècada dels trenta a Seix i Barral, la fundació de la seva pròpia impremta, Filograf, el 1947, les seves freqüents col·laboracions amb diversos editors i la seva passió pel llibre, els treballs per a l'església evangèlica o per als arquitectes del Grup R, la creació de tipografies i alfabetos innovadors i ancorats alhora en la tradició moderna, els intel·ligents logotips, els calidoscopis abstractes i subtils, són facetes d'un gran

calidoscopi vital i creatiu, arranjat amb la sensibilitat de l'ikebana, portat a terme amb una responsabilitat alhora d'artesà i d'enginyer. Significativament proper i còmplice amb els artistes, Giralt Miracle va treballar braç a braç amb autors com Joan Miró i Antoni Tàpies: presentem aquí els originals d'aquells projectes, que permeten entendre l'intercanvi plàstic entre pintor i grafista.

El llenguatge de Giralt Miracle, constituït en el diàleg entre la lletra i la imatge, destaca per la seva bellesa i la seva eficàcia. L'element nuclear del sistema estètic de Giralt Miracle és la lletra: "un caràcter de lletra ben dissenyat adquireix personalitat i pot arribar a tenir una bellesa tan definitiva com la que atorguem a un vaixell de vela o a un instrument musical". Però la imatge hi és també essencial. No s'articulava, a la manera tradicional, segons les lleis del dibuixant o el pintor, sinó que, hereva de l'avantguarda i els principis del co-

llage, podia constituir-se en la combinatòria de material previ, reciclat, treballat de nou i combinat de manera atrevida. La complexa i harmònica relació entre el text i la imatge fa que Giralt Miracle transcendeixi les compartimentacions tradicionals dels oficis associats a la impremta. Com va dir encertadament Alexandre Cirici: “Giralt Miracle cloïa l’era dels dibuixants i inaugurava la dels grafistes”.

L’exposició al Museu de Montserrat es divideix en cinc àmbits que ajuden a estructurar la multiplicitat de les

manifestacions creatives de Giralt Miracle. A l’empara del rigor professional i l’exigència tècnica, Giralt Miracle féu florir un treball divers i original fins a l’exuberància, però també amb contenció i coherència en l’esperit i la forma. Una rosa dels vents, símbol que li plaïa especialment, ens permet suggerir vuit conceptes per a una lectura del seu llegat, encara exemplar i estimul·lant.

Àlex Mitrani

xenius

ELEGÀNCIA

ABSTRACCIÓ

ESTRUCTURA

GAUDÍ

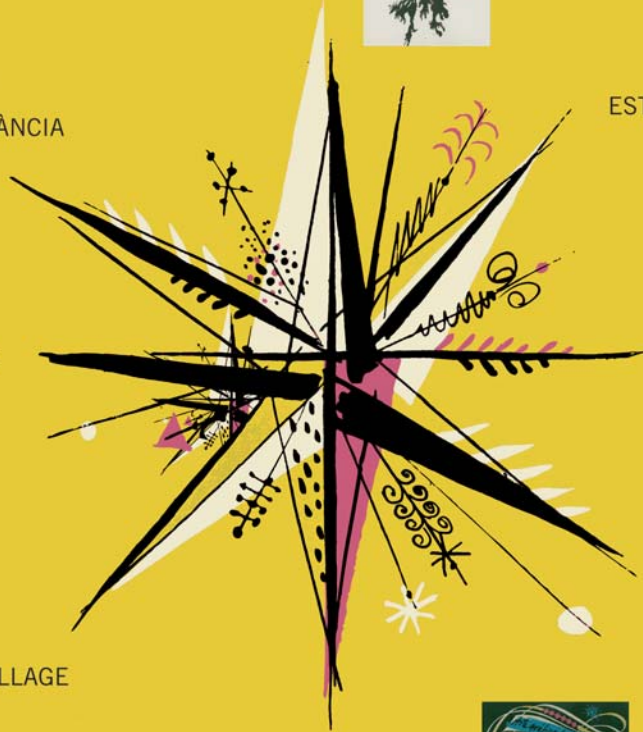
HUMOR

IMATGE

COLLAGE

CLAREDAT

ORNAMENT

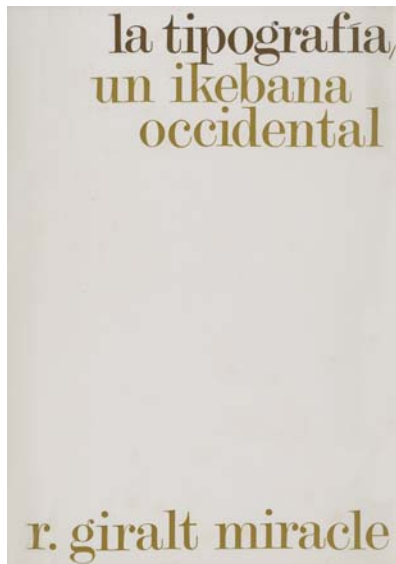
La lletra com a obsessió

La lletra (allò que els caràcters i famílies tipogràfiques representen) va acompanyar el meu pare al llarg de tota la seva vida. Segons m'explicava, el seu pare –el gravador litògraf Francesc Giralt III– el va iniciar encara adolescent en la dura disciplina de la calligrafia i de la còpia dels alfabets clàssics; poc després va entrar com a aprenent a Seix i Barral, on va acabar encarregant-se de la retolació; en la seva maduresa va emprendre la tasca de dissenyar alfabets propis (Gaudí, Xenius, Gaya Ciencia, Biblos, Pompeia, Maryland, etc.), amb l'esperança de veure'ls fosos en plom, tot i que només ho va aconseguir en una fase experimental amb el Gaudí (avui feliçment digitalitzat per Morillas i distribuït per Bauer); i sempre va dibuixar directament els titulars de les seves sobrecobertes i cartells, perquè recelava del Letraset.

Encara que el vaig veure dibuixar, pintar, compaginar, jugar amb les tipografies i inventar versions heterodoxes del collage com els calidoscopis, la imatge més viva que conservo d'ell està vinculada al món vast i inesgotable de la tipografia: comprava manuals, col·leccionava catàlegs de foneries tipogràfiques, retallava logotips i titulars de revistes estrangeres, teníem llargues converses sobre els detalls més subtils d'una asta, una panxa, un ull, un lòbul, un lligam o la rematada d'una lletra, practicàvem el joc d'identificar famílies tipogràfiques: una Baskerville, una Bodoni, una Caslon, una Garamond, una Didot, una Univers i, és clar, una Futura o una Helvètica, i tenia la passió, descabaladora però gratificant, de comprar famílies tipogràfiques en plom, omplint desenes de cavallets, per poder disposar en un moment concret d'un determinat

cos d'una Normanda, d'una Weiss, d'una Hispalis, d'una Corvinus, d'una Hel·lènica, d'una llerda... i de tots els derivats de les famílies romans i els pals secs. No endebades, el 1982 el poeta Joan Brossa va dir d'ell que era un "sembrador de lletres (...) torcedor d'espitals, jardiner d'abecedaris". De fet, a la seva biblioteca -que encara conservem perquè és el testimoni del seu pensament-, al costat dels grans clàssics de la literatura, múltiples edicions de la Bíblia i tot tipus de poesia, trobem les revistes que van marcar la seva carrera, des d'*Arts et métiers graphiques* o *Gebrauchsgraphik* fins a *D'Ací d'Allà*, *AC* i els setmanaris d'actualitat il·lustrats amb rotogravats com *Paris Match*, *Life* o *Epoca*, i una nombrosa col·lecció de llibres i revistes específicament centrada en el llibre, els tipus i la gràfica, en la qual destaca el manual de capçalera: *Typographie Moderne* de F. Thiibaudeau (1924).

Probablement aquesta devoció es deu al fet que per a ell la tipografia era la ciència (i l'art) matriu de la cultura gràfica i del seu convenciment que qui coneixia, estimava i dominava la lletra estava legitimat per a exercir aquesta professió, cosa que ell va fer des de Seix i Baral, on va treballar uns vint anys només interromputs

Coberta de la publicació que recull la conferència *La tipografia, un ikebana occidental* que Ricard Giralt Miracle va pronunciar a l'actual Biblioteca de Catalunya el 1966.

per la guerra; des d'altres impremtes prestigioses amb les quals va col·laborar com a liberal i finalment des de Filograf, RGM, el seu propi Institut d'Art Gràfic que va crear el 1947 per tenir a la seva disposició tots els recursos propis de la impressió.

Filograf va ser un somni i una realitat. Tota la vida havia aspirat a poder dirigir l'orquestra dels recursos gràfics (papers, tintes, tipus, impressions i reimpressions, manipulats, encunys, etc.). I no pas per ànsia de comandament sinó per assolir els objectius que es proposava, l'expressió més inequívoca dels quals són les seves plaquetes, segons els analistes coincideixen a considerar, perquè entenen que

aquestes petites publicacions uneixen la seva manera precisa i altruista d'entendre l'ofici. Més que un taller, Filograf va ser un laboratori, un espai de creació, invenció i experimentació, on no es feien distincions entre l'estudi gràfic i el pati de màquines i on el meu pare va fer confluïr la vocació amb la feina, perquè encara que la seva no va ser una vida fàcil, la professió li va donar *la joie de vivre* necessària per afrontar-la amb cordialitat i aticisme.

Daniel Giralt-Miracle

Portades de catàlegs per a La Hispano-Suiza.
Dalt: Automòviles, 1935. Litografia i tipografia,
21,4 x 27,6 cm. Baix: Omnibus y camiones, c. 1935.
Tipografia, 21,5 x 27,5 cm.

Tríptic publicitari del Triciclo Audenis, c. 1935.
Tipografia, 20,9 x 9 cm.

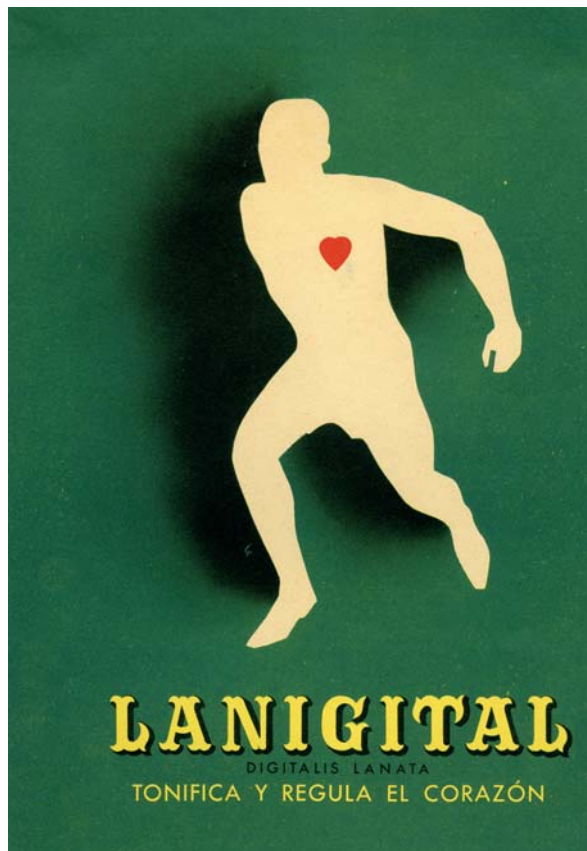
Pàgines interiors i portada del catàleg
d'Esmalteria Guipuzcoana, S.A., finals anys trenta.
Litografia i tipografia, 17,5 x 23,4 cm.

Coberta i contracoberta del fullet publicitari
de Desinfectante Zoo, anys trenta.
Litografia i tipografia, 20,5 x 10 cm.

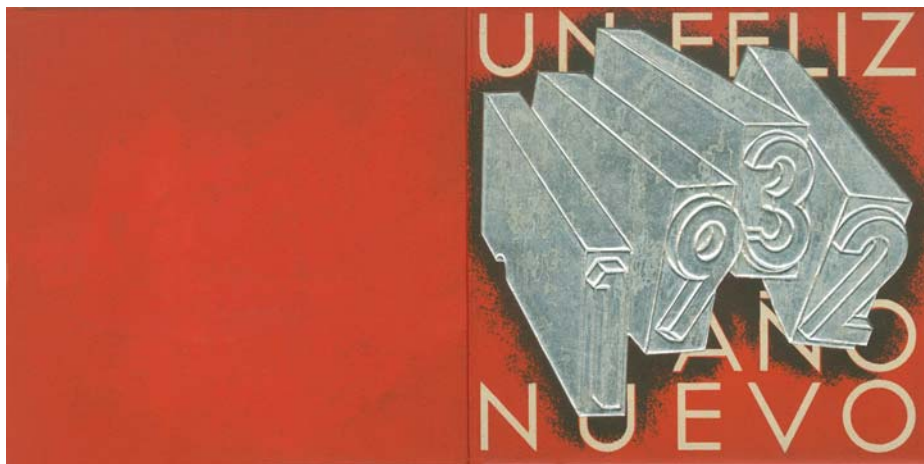
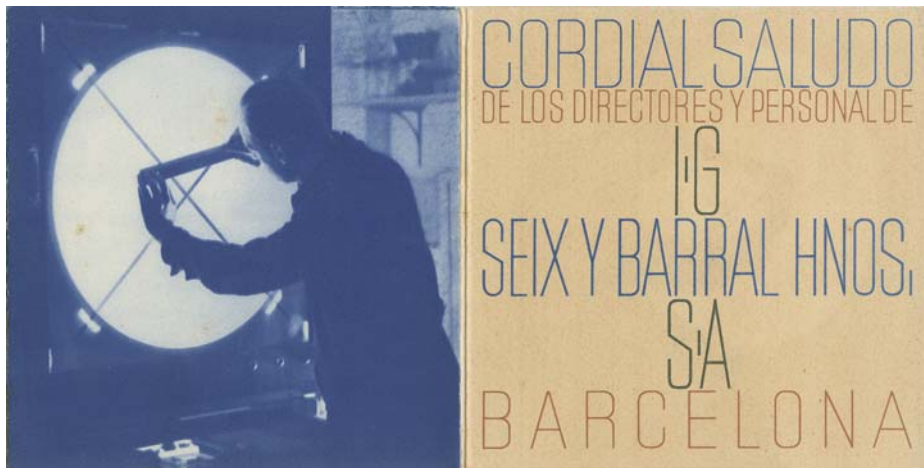

Anunci de Lanigital, anys trenta.
Litografia, 26 x 17,8 cm.

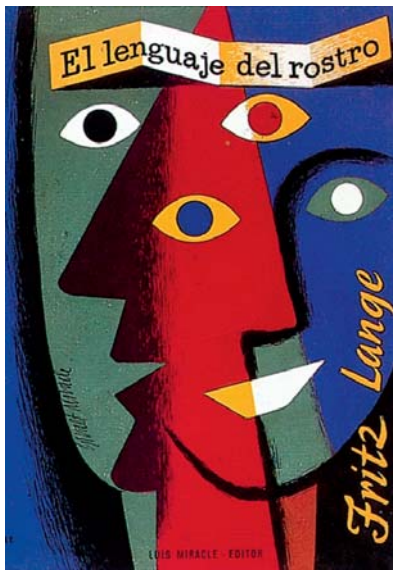
Tríptic anunciador de productes del laboratori
del Dr. F. Pena Bellsolá, anys trenta.
Litografia, 15,5 x 11,3 cm.

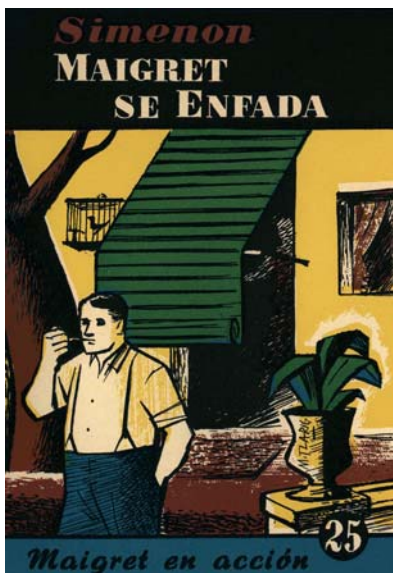
Felicitació d'any nou d'Industrias
Gráficas Seix y Barral, 1932.
Desplegable. Lito-òfset i relleu
en sec sobre paper, 11,2 x 11,2 cm.

Sobrecoberta per a *El lenguaje del rostro* de Fritz Lange, publicat Luis Miracle Editor, 1951. Tipografia, 22 x 15,5 cm.

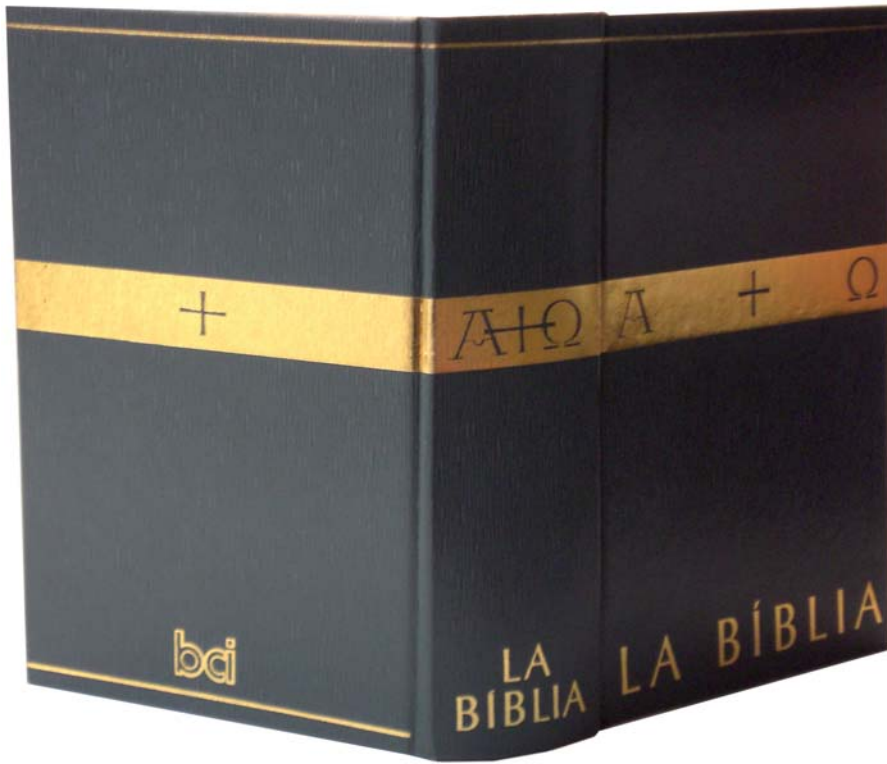
Sobrecoberta per a *El arte de no decir que sí* de Noel Clarasó, publicat per l'Editorial Janés, 1954. Tipografia, 22 x 17 cm.

Sobrecobertes per a llibres de Simenon, publicades per l'editorial Aymà, dins la col·lecció Albor, sèrie Maigret en Acción. Esquerra: 1952. Tipografia, 15 x 10 cm. Dreta: 1951. Tipografia, 18 x 12 cm.

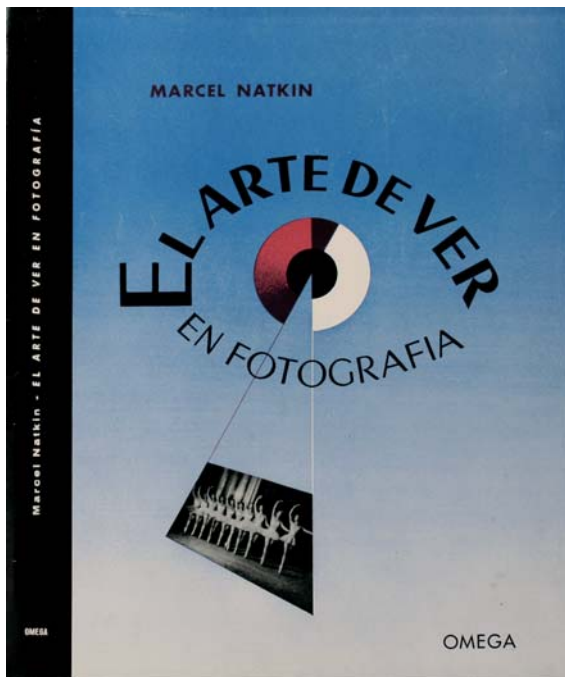

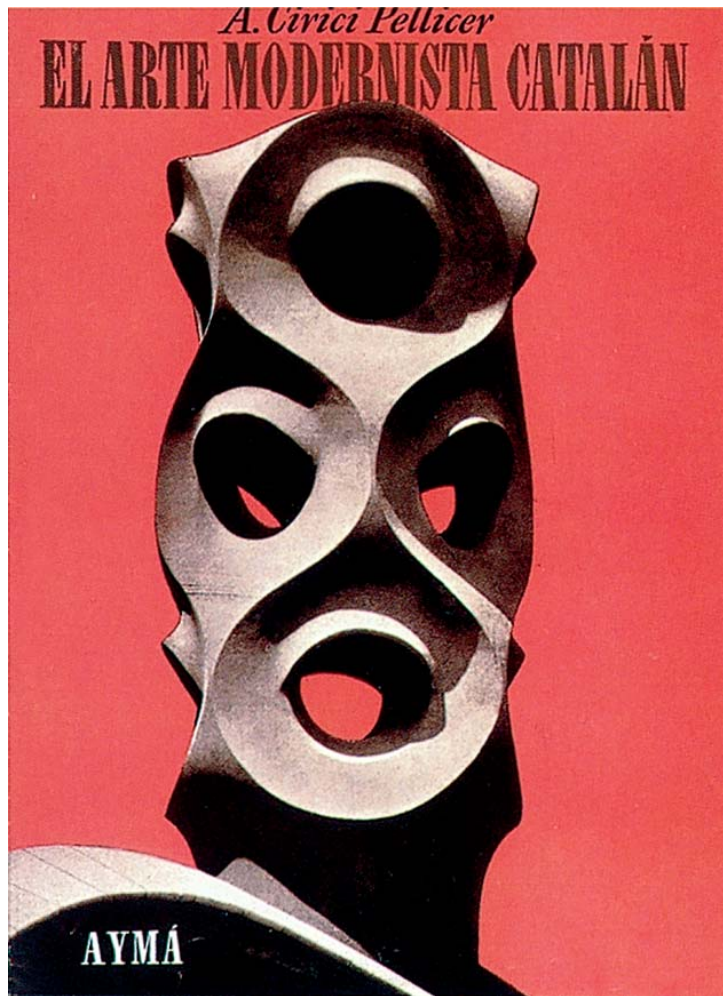
Coberta de La Bíblia, editada per Societats Bíbliques Unides, 1993. Stamping sobre Guaflex, 20 x 14 x 5 cm.

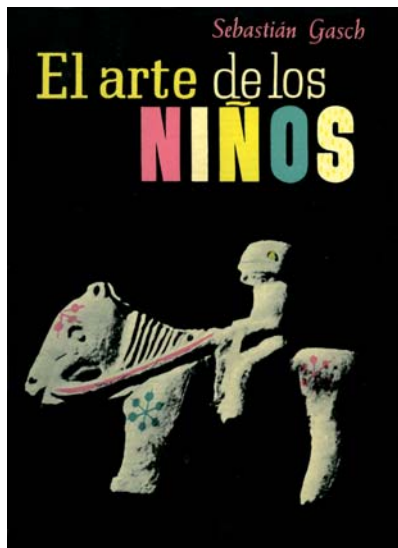
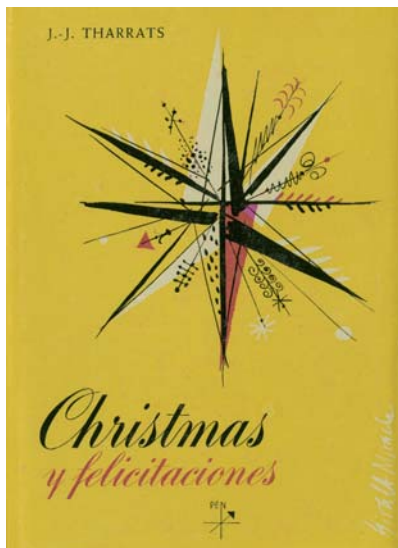
Quadríptic anunciador del 4º congreso evangélico español, 1969. Tipografía, 20 x 9 cm.

Sobrecoberta del llibre de Marcel Natkin
El arte de ver en fotografía,
editat per Omega, anys cinquanta.
Tipografia, 29 x 20,5 cm.

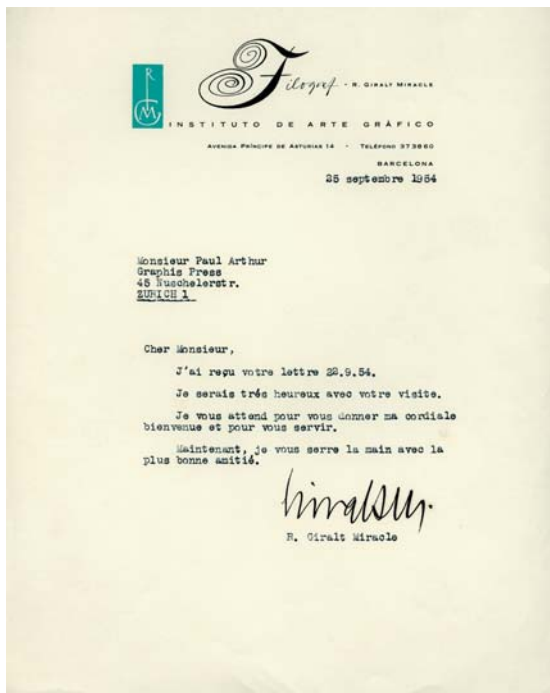

Sobrecoberta del llibre d'Alexandre Cirici Pellicer
El arte modernista catalán,
editat per Aymá, 1951.
Tipografia, 32 x 23,5 cm.

Sobrecobertes per als llibres de la col·lecció Los Libros del Unicornio de l'Editorial PEN (Producciones Editoriales del Nordeste), 1953-54. Tipografia, 17,5 x 12,5 cm.

Desplegable anunciador del llibre *Historia de la fotografía*, editat per PEN, 1954. Tipografia, 15 x 9 cm, tancat.

Carta de Ricard Giralt Miracle enviada al Sr. Paul Arthur, de Graphis Press, el 1954, mecanografiada i signada sobre paper de Filograf, dissenyat per Ricard Giralt Miracle.

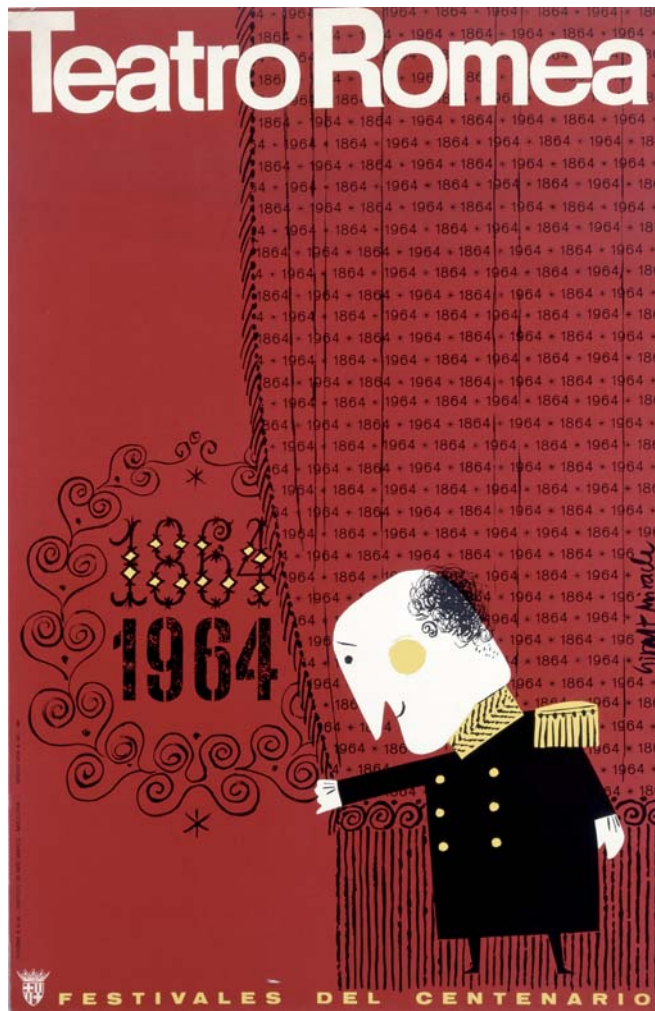

Cartell per a l'aparador de Filograf, c. 1949-55. Llapis litogràfic, tinta, guaix i collage sobre paper, 100 x 69 cm.

Cartell per a La Pajarita, c. 1963.
 Òfset, 67 x 46,7 cm.

Cartell per al centenari del Teatre Romea, 1964.
 Òfset, 98 x 63 cm

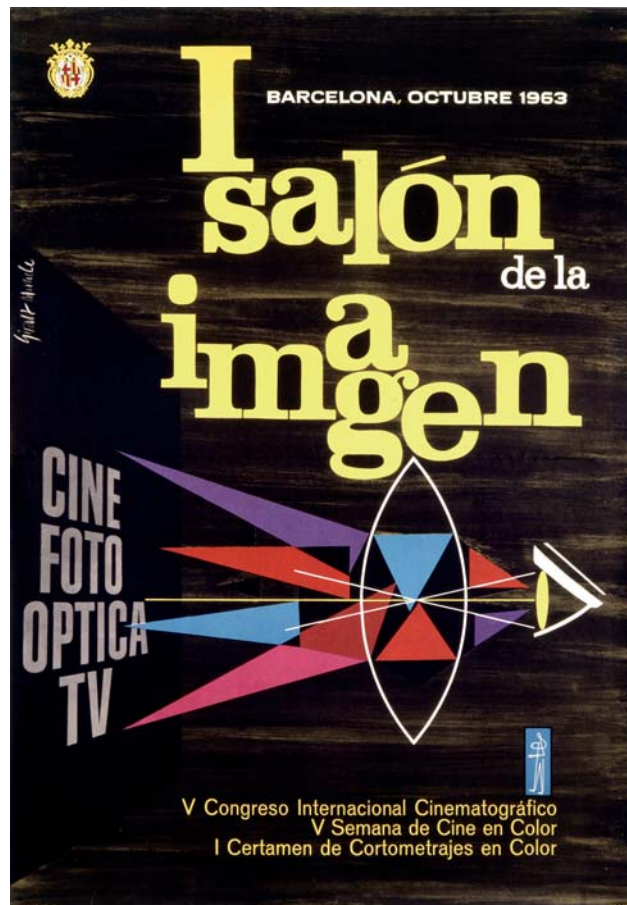
Cartell per a la Mutua Aseguradora de Cristales de Barcelona, 1952.
Lito-òfset, 48 x 33,5 cm.

Cartell per al dia del llibre, 1965.
Òfset, 61 x 43 cm.

Cartell per a la XXIX Feria Oficial e Internacional de Muestras en Barcelona, 1961.
 Òfset, 100 x 70 cm.

Cartell per al I Salón de la imagen, 1963.
 Òfset, 97 x 68 cm.

Cartell per al V Festival Internacional de Jazz de Barcelona, 1970.
Òfset, 68 x 49,5 cm.

Cartell per a la quarta exposició del Grup R, Muebles Knoll, 1958. Lito-òfset, 99,5 x 70 cm.

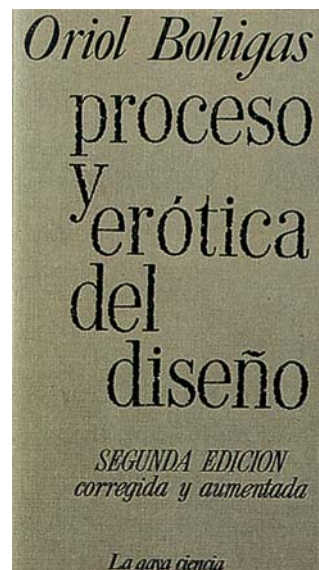
Laura. Cartell per a l'aparador de Filograf, c. 1955. Maculatures i collage sobre paper, 100 x 69,5 cm.

Caplletra A, aplicada en la plaqueta Moisés. La creación, 1959.
Tipografia, 21,5 x 11 cm.

Portada del portafoli Atzimut, 1965.
Tipografia sobre paper quitrà, llom i lligada amb pell, 62 x 41 x 2,5 cm.

Disseny de coberta per a l'editorial La Gaya Ciencia, 1978.
Tipografia, 22 x 12 cm.

ABCDEFGHIJKLM
NOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnors
tvxyz12345678

Alfabet Gaudí, 1962.
Premi Delta d'Or de l'ADI-FAD.

Alfabet Pompeya, 1963.

Alfabet Xenius, 1964.

ABCDEFGHIJKMN
QRSTUVWXYZ
abcdefghijklmn
oprstvxyz

AUGUSTA
POMPEYA

abcdefgh
ijklmnorst
uvwxyz
ABCDEFG
HIJKLMÑOP
RSTUVWYZ

Alfabet Maryland, 1960.

Assaig cal·ligràfic.

Quadern de treball, 1960.

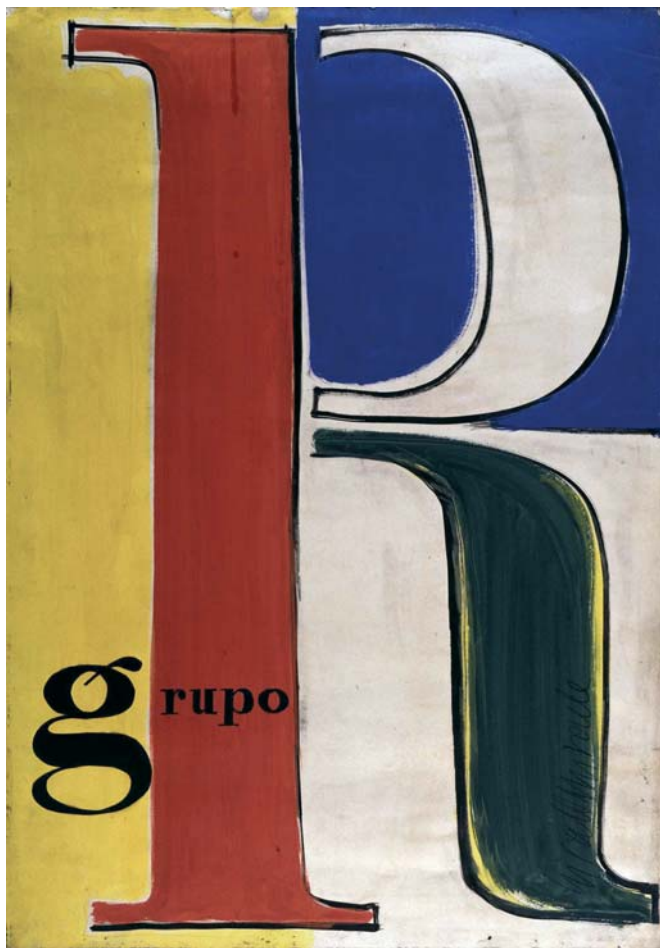
A B Diáfano C F
G H O Foya K L
M N Q S Q R S
T U V W X Y Z

abcdefghijklm
nopqrstuvwxyz

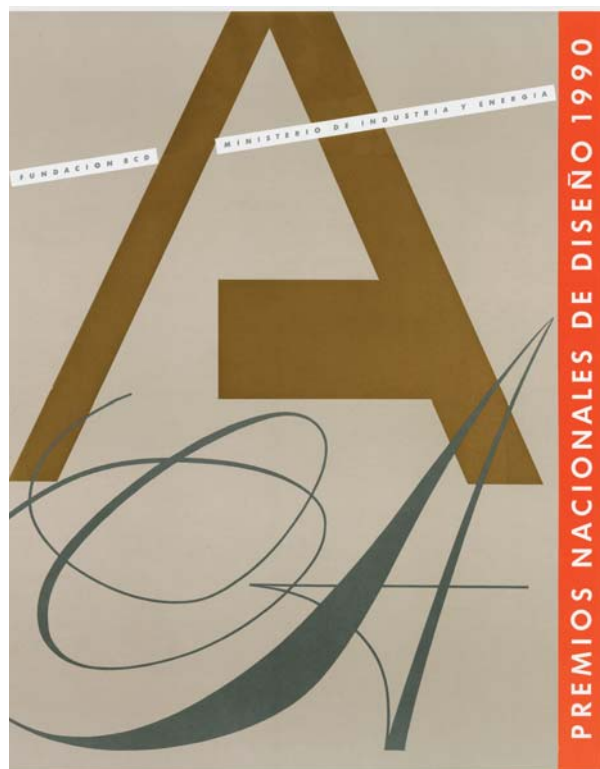
A B C D E F G G G G G H I J K
L M M M M M M N N O P P P P Q Q Q
Q R S S S S S T U V X Y Y Z
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R
R R R R R R R R R S S S S S T T T

99

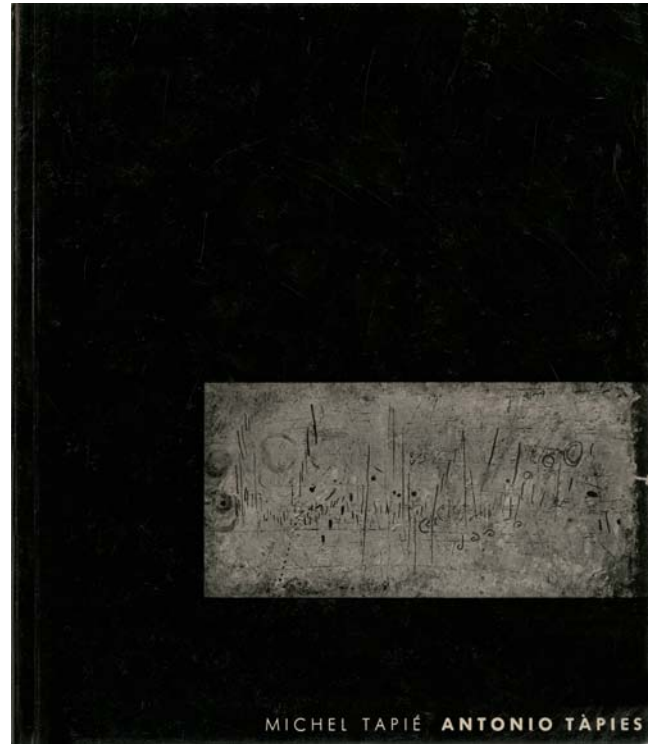

Esbós de cartell per al Grup R, c. 1953.
Guaix sobre paper, 99,5 x 70 cm.

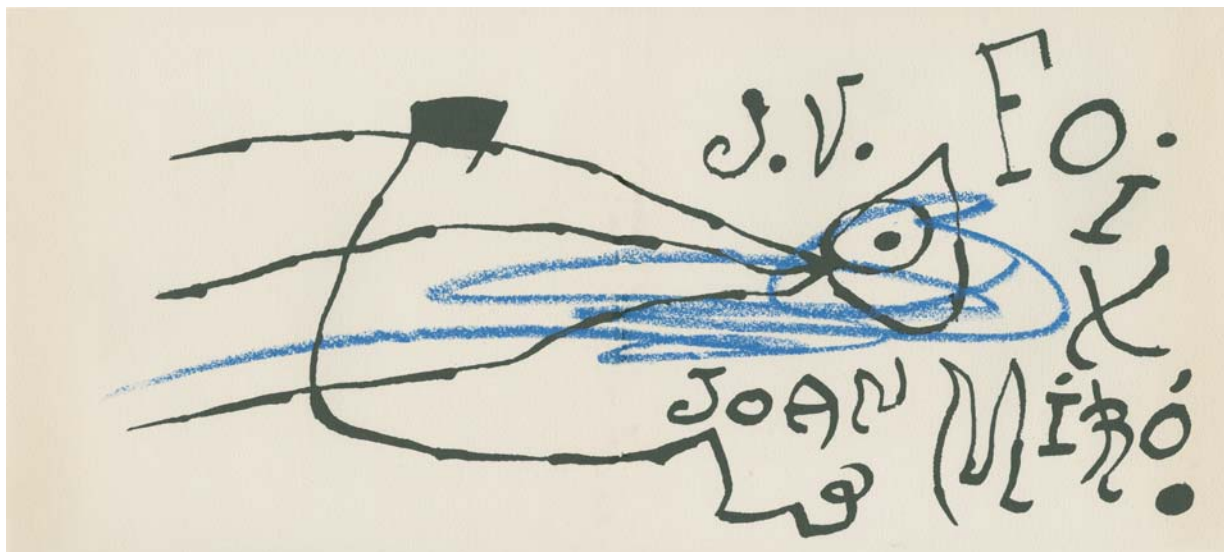
Cartell per als Premios Nacionales de Diseño, 1990.
Òfset, 112 x 77 cm.

Coberta del catàleg
Antonio Tàpies et l'œuvre complète,
de Michel Tapié, Galerie Stadler, París, 1956.
Tipografia, 25 x 21,5 cm.

Portada i contraporta de la salutació
d'estiu de Filograf, *Cinc poemes*,
de Joan Brossa i Antoni Tàpies, 1973.
Tipografia i gravat en sec sobre paper,
19 x 20,5 cm. tancat.

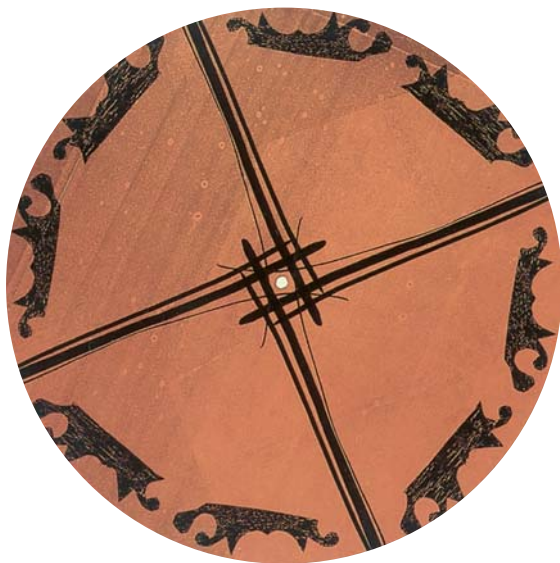

Portada i contraportada i doble pàgina interior de la salutació d'estiu de Filograf, *És quan dormo que hi veig clar*, de J. V. Foix i Joan Miró, 1975. Tipografia, 19 x 21 cm, tancat.

Sèrie de calidoscopis realitzats entre 1970 i 1993.
Tipografia i collage sobre paper, Ø 46 cm.

9 788499 790145